

PAŹDZIERNIK 2020

„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej, chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej, oraz aktywność zagraniczną prowincji Syczuan i Guangdong.

dr Bartosz Kowalski

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIWERSYTET ŁÓDZKI

MONITOR CHIŃSKI

PAŹDZIERNIK 2020

WIĘCEJ RYWALIZACJI I PROTEKCJONIZMU W POLITYCE ZAGRANICZNEJ

Październikowe 5. plenum XIX Zjazdu KC KPCh potwierdziło, że Chiny w polityce międzynarodowej nastawiają się obecnie na więcej rywalizacji, protekcjonizmu i pęknięć w łańcuchach dostaw. Odpowiedzią na te wyzwania ma być przekierowanie gospodarki na samowystarczalność przemysłową i technologiczną.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

6 października: wizerunek Chin w państwach rozwiniętych jest najgorszy w historii badań. Ankieta Pew Research Center wskazuje na rekordowy poziom niechęci wobec Chin i Xi Jinpinga wśród respondentów z 14 państw (USA, Europy Zachodniej, Australii, Kanady, Japonii i Korei). Negatywny wizerunek Chin pogłębił się wyraźnie w trakcie pandemii Covid-19.

6 października: plan inwestycyjny UE dla Bałkanów z Chinami w tle. Pakiet funduszy o wartości 9 mld EUR ma służyć wspieraniu inwestycji w zakresie connectivity, kapitału ludzkiego, wzrostu gospodarczego oraz transformacji energetycznej i cyfrowej.

9 października: amerykański sekretarz obrony Mark Esper ostrzega Afrykę przed Chinami. Głównym celem wizyty w Tunezji, Algierii i Maroku było przeciwdziałanie rosnącemu wpływowi chińskiemu i rosyjskiemu państwach rozwijających się (tydzień po Esperze Algierię odwiedził Yang Jiechi). Departament Obrony w publikacji adresowanej do przywódców afrykańskich ostrzegł, że „Chiny i Rosja próbują zaburzyć rozwinięty w Afryce porządek oparty na zasadach (rules-based order)”.

14 października: naciski Chin na muzeum w Nantes. Francuskie muzeum odroczyło otwarcie wystawy nt. Czyngis-chana i imperium mongolskiego, które przygotowało we współpracy z muzeum z Hohhot (Mongolia Wewnętrzna). Powodem decyzji jest próba ingerencji w treść

wystawy ze strony chińskich władz, domagających się usunięcia terminów kojarzących się z mongolską tożsamość etniczną. Próba ocenzurowania wystawy wpisuje się w postępującą dyskryminację odrębności kulturowej Mongołów i innych mniejszości etnicznych i religijnych w Chinach.

14 października: chińskie firmy na celowniku Komunistycznej Partii Filipin. Partyzantka nielegalnej partii maoistowskiej zagroziła, że będzie atakować chińskie firmy obecne na Filipinach, które są zaangażowane w budowę sztucznych wysp i instalacji wojskowych na Morzu Południowochińskim. Przedsiębiorstwa te zostały wpisane na czarną listę przez Stany Zjednoczone, które naciskają w tym względzie na państwa w Azji Południowo-Wschodniej; rząd w Manili odżegnuje się jednak od bojkotu chińskich firm.

16-23 października: Finlandia i Irlandia zawieszają umowę ekstradycyjną z Hongkongiem. Decyzję Finlandii w tej sprawie ogłosił oficjalnie prezydent Sauli Niinistö; ambasada ChRL w Helsinkach określiła ją jako naruszenie prawa międzynarodowego i ingerencję w wewnętrzne sprawy ChRL, zagroziła również, że odbije się ona niekorzystnie na relacjach chińsko-fińskich. Z kolei decyzję Irlandii szef MSZ Simon Coveney uzasadnił zaniepokojeniem o stan rządów prawa w Hongkongu i erozją niezależności sądownictwa przyrzeczonej w formule „jedno państwo, dwa systemy”. W związku z wprowadzeniem przez ChRL ustawy o bezpieczeństwie narodowym w Hongkongu, pozbawiającej terytorium swobód demokratycznych i autonomii wobec Pekinu, umowy ekstradycyjne wcześniej zawiesiły m.in. USA, Kanada, Australia, Niemcy, Nowa Zelandia, Francja i Wielka Brytania.

19 października: Włochy coraz bardziej sceptyczne wobec Chin. W perspektywie dokonującego się zwrotu w polityce Rzymu wobec Pekinu, minister ds. europejskich Vincenzo Amendola stwierdził, że podpisane w 2019 roku „MoU w sprawie przystąpienia Włoch do Inicjatywy Pasa i Szlaku było błędem. Chiny pod rządami Xi Jinpinga nie są już tym czym były”. Kolejną oznaką ochłodzenia w relacjach dwustronnych jest niedopuszczenie przez Włochy do zawarcia kontraktu z Huawei na dostawę sprzętu do sieci 5G przez grupę telekomunikacyjną Fastweb.

19 października: Chiny utrzymują wzrost gospodarczy. W trzecim kwartale br. Chiny odnotowały wzrost PKB na poziomie 4,9%, tym samym będą prawdopodobnie jedyną dużą gospodarką, która urosła w trakcie pandemii Covid-19.

20 października: Pakistan de facto popiera chińskie represje wobec muzułmanów w Xinjiangu. Moeed Yusuf, doradca ds. bezpieczeństwa narodowego premiera Pakistanu Imran Khana (w przeszłości pracujący

m.in. w United States Institute of Peace) stwierdził w wywiadzie dla *The Wire*, że nie ma absolutnie żadnych wątpliwości wobec sytuacji Ujgurów, a „Zachód może mówić co mu się żywnie podoba”.

20 października: Szwecja wyklucza Huawei i ZTE z przetargu na 5G. Zgodnie z decyzją szwedzkiego organu regulacyjnego PTS jednym z warunków przyznania licencji na dostarczanie usług 5G będzie niekorzystanie ze sprzętu telekomunikacyjnego obu chińskich koncernów. Przetarg rozpocznie się w listopadzie.

22 października: Zhang Wenhong z Uniwersytetu Fudan o rozwoju pandemii COVID-19. Zdaniem chińskiego epidemiologa na 40 mln zakażeń na świecie, tylko 9 to przypadki wtórne, natomiast prawdziwy przełom w walce z pandemią przyniesie dopiero wprowadzenie szczepionki i leki, które obniżą śmiertelność wśród zarażonych. Zdaniem specjalisty, Chiny wydają się mieć koronawirusa pod względną kontrolą, choć nie wyklucza nowej fali zachorowań w okresie zimowo-wiosennym. Problemem w nadchodzących miesiącach może być brak wiedzy na temat nowych, lokalnych ognisk epidemii, jak w przypadku ostatnio wykrytych przypadków w Kaszgarze (prawdopodobnie związanych z ośrodkami pracy przymusowej).

29 października: 5. Plenum XIX Zjazdu KC KPCh. Zapisy biuletynu z plenum wskazują, że Xi Jinping przedłuży swoje rządy na stanowisku przewodniczącego ChRL o trzecią kadencję, co najmniej do 2027 roku (limit dwóch pięcioletnich kadencji zniesiono w 2018 roku); podkreślono również absolutny prymat partii („myśli Xi Jinpinga”) w zarządzaniu armią. W kontekście rywalizacji ze Stanami Zjednoczonymi (Zachodem) i uzyskania dominacji technologicznej na świecie zwraca uwagę zapis o „technologicznej niezależności i samowystarczalności”, które mają służyć „rozwojowi państwa”. Innymi słowy, Chiny w polityce międzynarodowej nastawiają się teraz na więcej rywalizacji, protekcjonizmu i pęknięć w łańcuchach dostaw. Cel osiągnięcia całkowitej samowystarczalności gospodarczej został szerzej omówiony w artykule Xi Jinpinga w partyjnej gazecie *Qiushi* (31 października).

II.CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

30 września: spotkanie w ambasadzie ChRL w związku z 71. rocznicą ustanowienia polsko-chińskich stosunków dyplomatycznych. Z tej okazji zorganizowano seminarium poświęcone myśli dyplomatycznej Xi Jinpinga i chińsko-polskiej współpracy w budowie jego wizji porządku międzynarodowego: wspólnoty dla przyszłości. W spotkaniu, którego

gospodarzem był ambasador Liu Guangyuan, udział wzięli przedstawiciele polskich władz, m.in. wicemarszałek Sejmu Piotr Zgorzelski (PSL), szef i wiceszef polsko-chińskiej grupy parlamentarnej Marek Suski i Grzegorz Czelej (obaj PiS), wiceminister spraw zagranicznych Marcin Przydacz i były wicepremier Grzegorz Kołodko. W seminarium uczestniczyli ponadto (w formie wideokonferencji) Fang Zhenghui (wiceszef należącego do KPCh Wydawnictwa Języków Obcych) oraz akademicy: Cui Hongjian (dyr. Instytutu Studiów Europejskich Chińskiego Instytutu Studiów Międzynarodowych) i Wang Yiwei (Uniwersytet Ludowy).

7 października: China Road Bridge Corporation (CRBC) składa ofertę Serbii na modernizację linii kolejowej Belgrad-Nisz. O chińskiej propozycji poinformował prezydent Aleksandar Vučić, który przy okazji oświadczył, że Serbia złożyła wniosek o grant UE na pokrycie 50% kosztów projektu. Jeśli odpowiedź Brukseli będzie odmowna, Serbia zamierza zrealizować modernizację kolei we współpracy „z chińskimi przyjaciółmi”. Po remoncie trasy o długości 204 km, wchodzącej w skład X europejskiego korytarza transportowego, pociągi będą mogły się przemieszczać z prędkością 200 km/h; skróci to przejazd między Belgradem i Niszem do 1,15 godz. Dzień przed złożeniem oferty, CRBC podpisało z Serbią umowę o wartości 660 mln USD na budowę trasy Novy Sad-Ruma (47,7 km, w tym budowę mostu na Dunaju i tunelu w korytarzu Fruška Gora).

7 października: rozmowa ambasador ChRL w Chorwacji Xu Erwen z rektorem Uniwersytetu Zagrzebskiego Damirem Borasem. Kurtuazyjna rozmowa miała na celu potwierdzenie dotychczasowej współpracy stołecznej uczelni z Chinami. Ambasador Xu podziękowała Borasowi za opiekę nad chińskimi studentami w czasie pandemii, z kolei rektor wyraził Chinom wdzięczność za pomoc Chorwacji w walce z pandemią.

8 października: chińskie dane nt. współpracy gospodarczej z EŚW w 2019 r. Według artykułu w „Dzienniku Ekonomicznym”, wartość chińskich inwestycji bezpośrednich w EŚW wyniosła 3,05 mld USD, a inwestycji portfelowych 12 mld USD. Wartość wymiany handlowej wyniosła 95,42 mld USD, odnotowując wzrost o 6,9%. W tekście wymienia się również kilka chińskich banków, które otwały swoje przedstawicielstwa w EŚW w 2019 roku, oraz fakt, że 2017 roku biuro przedstawicielskie w Pekinie utworzył prywatny węgierski bank OTP.

9 października: Shenzhen Zhenhua zbierało informacje o węgierskich politykach. Licząca 2,4 mln osób baza danych osobowych Shenzhen

Zhenhua zawiera informacje na temat 710 Węgrów: polityków, dyplomatów, oficerów policji i sędziów wraz z członkami rodzin; na liście inwigilowanych znalazła się m.in. córka premiera Orbana. Gromadzenie informacji przez Zhenhua jest najpewniej związane z działalnością chińskiego wywiadu wojskowego. Władze Węgier toczą śledztwo w tej sprawie.

9 października: USA zajmują miejsce Chin w rumuńskiej energetyce jądrowej. Cztery miesiące po wycofaniu się z zawartego w 2015 roku porozumienia z China General Nuclear Power (CGNP) na budowę dwóch reaktorów w elektrowni atomowej Cernavodă, Rumunia zaakceptowała ofertę amerykańską (zob. komentarz).

12 października: wizyta Yang Jiechi w Serbii. Przyjazd czołowego chińskiego dyplomaty do Belgradu przypadł w okresie zwrotu w amerykańskiej i unijnej polityce wobec Bałkanów (zob. komentarz).

12 października: ile traci polski budżet na tanich przesyłkach z Chin? Jak szacuje Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, na skutek nieuczciwych praktyk Skarb Państwa traci co roku ponad 2 mld PLN - zdecydowana większość przesyłek z Chin nie podlega ocłeniu, a według interpretacji polskiego fiskusa powinien od nich być również naliczany VAT.

13 października: rozmowa wiceszefa Wydziału Łączności Międzynarodowej KC KPCh Qian Hongshana z wiceprzewodniczącym SLD Andrzejem Szejną. Szejna, wiceszef polsko-chińskiej grupy parlamentarnej, wysoko ocenił skuteczność Chin w walce z pandemią Covid-19 i zwalczaniu ubóstwa; powiedział również, że szybkie tempo rozwoju Inicjatywy Pasa i Szlaku znajduje odzwierciedlenie w sile międzynarodowego oddziaływania Chin. Wiceszef SLD stwierdził ponadto, że jego partia jest gotowa zacieśniać relacje z KPCh i wzmacniać wymianę doświadczeń w zakresie rządzenia państwem.

Była to trzecia oficjalna rozmowa Qian Hongshana z polskim politykiem w tym roku. W czerwcu Qian rozmawiał z wiceprzewodniczącym klubu parlamentarnego PiS i szefem polsko-chińskiej grupy parlamentarnej Markiem Suskim, który stwierdził, że „Polska przywiązuje dużą wagę do relacji z Chinami i jest gotowa wspierać budowę Inicjatywy Pasa i Szlaku oraz znajdującego się w jej ramach formatu współpracy 17+1”. Z kolei w styczniu, wiceszef WłM spotkał się w Pekinie z wiceministrem spraw zagranicznych Marcinem Przydaczem.

16 października: wywiad redaktora naczelnego „Trybuny” P. Gadzinowskiego dla „Dziennika Ludowego”. Wywiad opublikowany pod tytułem „Perspektywy rozwoju Chin są ekscytujące”, redaktor zachwala

w nim sukcesy w zwalczaniu ubóstwa, ochronie środowiska oraz gwałtowny postęp gospodarczy i społeczny Chin. Gadzinowski stwierdził ponadto,

że współpraca mediów jest ważnym elementem tworzenia połączeń między ludnością [obu państw] i wyraził przekonanie, że „coraz bliższa współpraca mediów przełoży się na zwiększenie poparcia społecznego dla wspólnej budowy Pasa i Szlaku”; w przyszłości „Trybuna” ma nadal blisko współpracować z chińskimi mediami aby „więcej Polaków mogło zrozumieć Chiny”.

16 października: inauguracja połączenia kolejowego cargo Shenzhen-Budapeszt. Przejazd trasą przez Kazachstan, Rosję i Ukrainę (dł. 13,5 tys. km) ma zająć 16 dni (o połowę krócej niż transport morski); na razie planowane jest wysyłanie jednego składu tygodniowo.

20 października: Huawei otworzy centrum badawcze w Budapeszcie. Jak poinformował minister spraw zagranicznych i handlu Péter Szijjártó chiński koncern zatrudni co najmniej 100 inżynierów. To trzecia placówka Huawei na Węgrzech. Zdaniem Szijjártó inwestycja chińskiego koncernu potwierdza słuszność strategii „otwarcia się na Wschód”, która w ciągu dekady przyniosła wzrost obrotów handlowych ze Wschodem o 25% (w tym eksportu o 22%); w ub.r. 60% wartości inwestycji zagranicznych na Węgrzech pochodziło ze Wschodu. Szef węgierskiej dyplomacji poinformował ponadto, że w ciągu 10 lat Chiny zainwestowały na Węgrzech 5 mld USD, a chińskie firmy zatrudniają 15 tys. osób. Wartość chińskich inwestycji podana przez Szijjártó najwyraźniej obejmuje sumę kredytu na budowę linii kolejowej Budapeszt-Belgrad (o związkach Huawei z węgierskimi elitami politycznymi zob. tutaj). Węgry pogłębiają relacje z chińskim gigantem telekomunikacyjnym, pomimo że większość państw UE oraz formatu 17+1 dystansuje się od współpracy z ChRL w zakresie 5G.

22 października: czeski minister zdrowia Roman Prymula (ODS) o źródle COVID-19. Minister, z zawodu epidemiolog, oświadczył w czeskim parlamencie, że „jest niemal pewny, że wirus wydostał się z chińskiego laboratorium”. Rzecznik ambasady ChRL w Pradze oświadczył, że Prymula jako ekspert powinien być świadomy, że ustalenie pochodzenia wirusa to bardzo złożona kwestia, a co za tym idzie unikać stwierdzeń wyrażających „prawie pewność”. Ambasada wyraziła zdecydowany sprzeciw wobec oskarżeń członka czeskiego rządu, argumentując, że nie są one poparte żadnymi dowodami.

22 października: amerykańsko-słowacka deklaracja o bezpieczeństwie sieci 5G. Dokument podpisali w Waszyngtonie szefowie dyplomacji obu państw Ivan Korcok i Mike Pompeo.

23 października: amerykańskie porozumienia ws. bezpieczeństwa sieci 5G z Kosowem, Macedonia Północną i Bułgarią. W przypadku Kosowa porozumienie ma formę protokołu ustaleń, w dwóch pozostałych – wspólnych deklaracji (zob. komentarz).

23 października: Komunistyczna Partia Czech i Moraw (KSČM) i chińska dyplomacja maseczkowa. W drugiej fali pandemii przez chińską ambasadę do Czech trafiło łącznie 200 tys. maseczek ochronnych. Cała partia maseczek została następnie przekazana przez ambasadę szefowi komunistów Vojtěchowi Filipowi - mają one trafić w okolice elektrowni atomowej Dukovany. Zakup 150 tys. maseczek miał sfinansować koncern energetyczny China General Nuclear Power (CGNP), który chce wygrać wielomiliardowy przetarg na budowę nowego bloku w elektrowni atomowej Dukovany (śledztwo dziennikarskie wskazuje na kontakty między CGN z czeskim półświatkiem). Filip poinformował, że chińska darowizna to efekt relacji międzypartyjnych: maseczki to prezent od Wydziału Łączności Międzynarodowej KC KPCh, ale nie wyklucza, że w transferze sprzętu miały udział firmy z ChRL. Szef czeskich komunistów poinformował ponadto, że negocjuje darowiznę kolejnych 100 tys. maseczek, które mają trafić do szpitali w Uściu nad Łabą (kraju, którego hejtmmanem był do niedawna członek KSČM).

24 października: AliExpress zostało sponsorem Lecha Poznań. Umowa między chińskim gigantem na rynku sprzedaży internetowej a wicemistrzem Polski w piłce nożnej została podpisana do czerwca 2021 roku, ale z opcją przedłużenia. Miłym dodatkiem do współpracy są wynegocjowane dla naszych kibiców korzystne warunki zakupów na platformie, zwłaszcza podczas nadchodzących wyprzedaży w ramach Dnia Singla – powiedział prezes Lecha Karol Klimczak.

25 października: wiadomość Xi Jinpinga dla prezydenta Andrzeja Dudy. Chiński przywódca przesłał życzenia szybkiego powrotu do zdrowia po zakażeniu się Covid-19.

28 października: polski wątek afery Shenzhen Zhenhua. Na liście osób inwigilowanych przez chiński wywiad wojskowy znalazło się 3 tysiące Polaków (niektóre nazwiska powtarzają się) – oprócz czynnych polityków i członków ich rodzin, znaleźli się na niej również emerytowani wojskowi, byli szefowie służb specjalnych, sędziowie, ekonomiści, eksperci do spraw cyberbezpieczeństwa, a nawet przestępcy.

28 października: Chiny w wystąpieniu inauguracyjnym nowego rządu premier Serbii Any Brnabić. Desygnowana po raz drugi na stanowisko premiera Brnabić potwierdziła, że priorytetem w polityce zagranicznej będzie utrzymanie kursu na integrację z UE, jednak przy zachowaniu przyjaznych relacji z Chinami. Jak zwraca uwagę Stefan Vladisavljev partnerstwo z Chinami zostało w wystąpieniu premier zaakcentowane bardzo mocno, przede wszystkim kosztem Rosji. Dotychczasowy minister obrony Aleksander Vulin, został ministrem spraw wewnętrznych, co wskazuje na utrzymanie współpracy w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego.

29 października: polski rząd nie wykluczy Huawei z rynku 5G? Według doniesień portalu Wirtualna Polska, Ministerstwo Cyfryzacji jest gotowe złagodzić projekt nowych przepisów dotyczących producentów sprzętu do budowy sieci 5G; rozważa również podpisanie trzech porozumień cyfrowych z ChRL. Zmian przepisów dotyczących Huawei domagają się też Ministerstwo Sprawiedliwości, MSZ, UOKiK, NBP i Rządowe Centrum Legislacji (analizę podejścia Polski do współpracy z Huawei oraz aspektów polityczno-gospodarczych cyfrowych relacji z Chinami zob. tekst S. Czubkowskiej).

29 października: list intencyjny ws. współpracy między Ursusem i China Dongfeng Motor Industry. Strony porozumienia zamierzają zainicjować współpracę badawczo-rozwojową i przemysłową w celu stworzenia, homologacji, wdrożenia i sprzedaży towarów w oparciu o produkty Dongfeng i europejskie know-how Ursusa w zakresie pojazdów elektrycznych i elektryczno-wodorowych; sprawdzane są również możliwości lokalnej produkcji uzgodnionych modeli.

III. WIADOMOŚCI Z PROWINCJI SYCZUAN I GUANGDONG

10 października: Chile otrzymało zgodę na utworzenie konsulatu w Chengdu. Utworzenie konsulatu generalnego w Chengdu ma na celu promowanie inwestycji, handlu i wymiany kulturalnej między Chengdu, Syczuanem i Chile oraz Ameryką Łacińską. Konsulat Chile będzie pierwszą placówką dyplomatyczną państwa z Ameryki Łacińskiej w Chengdu. Chiny i Chile są członkami APEC; Chile jest jednym z pierwszych państw Ameryki Łacińskiej, które podpisało z Chinami umowę o wolnym handlu.

12 października: wideokonferencja burmistrzów Kantonu i niemieckiej Jeny. Wen Guohui i Thomas Nitzsche podpisali protokół ustaleń w sprawie zacieśniania współpracy obu miast. Burmistrz Kantonu podkreślił, że Jena jest silnym ośrodkiem produkcji precyzyjnych instrumentów optycznych i szkła

optycznego. Podpisane porozumienie ma na celu dalsze zacieśnianie współpracy w takich obszarach jak gospodarka i handel, produkcja precyzyjna, zarządzanie miejskie oraz zapobieganie i kontrola epidemii.

12-14 października: Xi Jinping z wizytą w Guangdong. Głównym celem kolejnej „inspekcji Południa” były obchody 40. lecia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Shenzhen, którą założył ojciec obecnego przywódcy ChRL, Xi Zhongxun (zob. komentarz).

16 października: KPCh dąży do integracji gospodarczej Chengdu i Chongqing. Plan omawiany na posiedzeniu Biura Politycznego KPCh zakłada integrację obu miast i ich włączenie w strategię „podwójnego obiegu” w gospodarce. Działania te mają na celu zwiększenie rynku, „poprawę jakości wzrostu gospodarczego” oraz stabilizację łańcuchów produkcji i dostaw. Pas ekonomiczny Chengdu-Chongqing, jako hub przemysłu i innowacji Chin Zachodnich, ma być również aktywniej włączany w Inicjatywę Pasa i Szlaku (szerzej na temat wewnętrznych i zagranicznych interakcji obu miast [zob. podcast OSA](#)).

KOMENTARZ

Xi Jinping z wizytą w Guangdong. Kolejna „inspekcja Południa” przewodniczącego Xi Jinpinga nie przyniosła sygnału do szerszego otwarcia się na świat. Przeciwnie przywódca ChRL mówił w czasie wizyt w Shenzhen o samowystarczalności, pod postacią „podwójnego obiegu w gospodarce”. Temu zadaniu ma służyć stworzenie „własnych wewnętrznych łańcuchów dostaw” oraz uniezależnienie się od zagranicznych rynków i technologii. W działaniach kierownictwa KPCh widać również dążenia do szybszej integracji Deltę Rzeki Perłowej, w tym ściślejszego powiązania Hongkongu z Chinami kontynentalnymi. W dłuższej perspektywie beneficjentem tych zmian będzie Shenzhen, który najwyraźniej ma za zadanie przyćmić znaczenie Hongkongu, jako awangardy chińskiej nowoczesności. Mają temu służyć zachęty polityczne w postaci pakietu reform na lata 2020-2025 wydanego wspólnie przez KC KPCh i Radę Państwową i wytyczne Państwowej Komisji Reform i Rozwoju (NDRC). Dzięki nim takie miasta jak Shenzhen mają uzyskać większy zakres autonomii fiskalnej i ułatwienia dla pozyskiwania kapitału, wzmacniając swoją rolę jako siły napędowej dla rozwoju nowoczesnego

przemysłu i innowacji. Kolejnym zadaniem postawionym przez Shenzhen jest rozwijanie nowej chińskiej waluty cyfrowej w miejsce „papierowego RMB”. Dzięki temu bank centralny ma uzyskać większą (całkowitą?) kontrolę nad przepływem pieniędzy i trafniej kreować politykę makro- i mikroekonomiczną. Z drugiej strony, cyfryzacja waluty ma pomóc w jej umiędzynarodowieniu i budowie globalnej przeciwwagi dla dominacji amerykańskiego dolara. Plany chińskich władz będą jednak niezwykle trudne do realizacji. Po pierwsze, uprzywilejowanie Shenzhen pogłębi wewnętrzną rywalizację w Chinach, przede wszystkim z Szanghajem jako centrum finansowym. Po drugie efektywne zarządzanie Chinami będzie wymagało działań decentralizacyjnych (podziału pracy) w ramach coraz bardziej autorytarnego systemu. W myśl strategii „podwójnego obiegu” Chiny mają się stać się bardziej spójne ekonomiczne i samowystarczalne. Jednak należy oczekiwać, że nowa architektura gospodarcza nieuchronnie przełoży się na utratę konkurencyjności Chin na arenie międzynarodowej, zwłaszcza na rynkach państw rozwiniętych, które decyzjami politycznymi zaczęły odpowiadać na chińskie przewagi konkurencyjne. Przez ostatnie 40 lat to właśnie wykorzystywanie działań protekcyjnych przy jednoczesnym eksploatowaniu otwartości gospodarczej państw bardziej rozwiniętych pozwoliło Chinom stać się drugą gospodarką świata i uczynić Shenzhen oknem wystawowym chińskiej transformacji technologicznej.

Wizyta Yang Jiechi w Belgradzie. Zaledwie miesiąc po wizycie w Grecji, czołowy chiński dyplomata odwiedził Serbię – w obu przypadkach w związku z zaangażowaniem się USA w rywalizację z Chinami na Bałkanach. Efekty wizyty Yang Jiechi można ocenić jako umiarkowane: w najważniejszej obecnie kwestii – sieci 5G, Pekin otrzymał od władz w Belgradzie tę samą odpowiedź co Waszyngton. Serbia w tym kontekście wyraźnie gra na zwłokę, kluczając w sprawie Huawei i czekając na rozwój sytuacji międzynarodowej w najbliższych miesiącach. Przetarg na sieć 5G przesunięto na wiosnę przyszłego roku (oficjalnie z powodu pandemii Covid-19). Ponieważ Serbia jest kluczowym przyczółkiem dla chińskiego koncernu na Bałkanach, nie można wykluczyć zastosowania rozwiązania pośredniego, godzącego interesy Chin i Zachodu, np. na wzór warunków do niedawna proponowanych przez Wielką Brytanię. Natomiast w szerszej perspektywie przebieg wizyty Yang Jiechi wskazuje na próbę synchronizacji chińskich działań z państwami rozwijającymi się: przede wszystkim w obszarze przyspieszenia budowy infrastruktury transportowej dla chińskiego eksportu oraz wzmocnienie współpracy z Chinami w obrębie metod kontroli nad społeczeństwem i wpływania na „wolę ludu”, która ma być zgodna z interesami Pekinu (szerzej na temat wizyty i polityki Chin wobec państw rozwijających się zob. [komentarz na blogu OSA](#)).

USA zajmują miejsce ChRL w rumuńskiej energetyce jądrowej. Zaangażowanie USA w miejsce ChRL w rumuńskim sektorze jądrowym jest przykładem rywalizacji obu mocarstw w państwach trzecich. W przypadku Rumunii zwrot w stronę oferty amerykańskiej jest najwyraźniej podyktowany względami gwarancji bezpieczeństwa wobec Rosji. Strona finansowa oferty Stanów Zjednoczonych jest jednak mniej korzystna dla Rumunii: miejsce chińskiej inwestycji zajęła amerykańska pożyczka na 8 mld USD (dwa reaktory zbuduje prawdopodobnie konsorcjum francusko-kanadyjskie). To podwójny sukces Waszyngtonu, pokazujący, że w rywalizacji amerykańsko-chińskiej o sektory strategiczne (w tym sieć 5G) w państwach trzecich, względy polityczne i bezpieczeństwa będą miały pierwszeństwo nad rachunkiem ekonomicznym.

Kolejne umowy w sprawie 5G między USA i EŚW. Deklaracje i protokoły ustaleń podpisały w październiku Słowacja, Bułgaria, Macedonia Północna i Kosowo. Decyzja Skopje będzie miała negatywne konsekwencje dla relacji z Chinami, które są gospodarczo obecne w Macedonii Północnej m.in. poprzez Huawei. Z kolei w Bułgarii, trzy największe telekomunikacyjne firmy prowadzą obecnie testy z użyciem sprzętu Huawei. Według portalu *Euroactive*, jeśli bułgarski rząd zobliguje firmy telekomunikacyjne do niekorzystania z już zakupionego sprzętu, będzie musiał ponieść koszt rekompensaty poniesionych wydatków. Natomiast w przypadku Słowacji, podpisaniu wspólnej deklaracji towarzyszyło oświadczenie szefów dyplomacji obu państw, którzy zgodzili się w kwestii potrzeby koordynowania działań na rzecz obrony „wspólnych wartości i interesów przed zagrożeniami ze strony komunistycznych Chin oraz Rosji”. Prezydent Zuzana Čaputová stwierdziła, że wybór technologii sojuszników jest kwestią pryncypiów i wartości, a nie kierowania się względami biznesowymi (co ciekawe, udział technologii Huawei w istniejącej sieci 4G na Słowacji jest najniższy spośród wszystkich państw UE). Choć dokumenty te nie mają wiążącego charakteru, to znacznie uprawdopodobniają wykluczenie Huawei i ZTE z kolejnych rynków w Europie Środkowo-Wschodniej (już ponad połowa państw formatu 17+1 przystąpiła do amerykańskiej inicjatywy Clean Network lub podpisała wspomniane wyżej deklaracje). Nie należy również oczekiwać, że szczyt Chiny-EŚW, którego tegorocznym gospodarzem miał być Pekin, dojdzie do skutku.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

